

Gearrchúrsa Leibhéal 2 de chuid na Sraithe Sóisearaí

ILC: Eolaíocht Fhóiréinseach a Fhiosrú

Treoirlínte don Mheasúnú Rangbhunaithe

An Chéad Eagrán

An Clár Ábhar

Réamhrá	4
Measúnuithe Rangbhunaithe: Eolas Ginearálta	4
An leibhéal gnóthachtála a chinneadh	5
Am do na Measúnuithe Rangbhunaithe	5
Neamhspleáchas na scoile chun Measúnú Rangbhunaithe a ullmhú	5
An chaoi a dtacaíonn an scoil leis na measúnuithe a chur i gcrích	6
Measúnú Rangbhunaithe in ILC: Eolaíocht Fhóiréinseach a Fhiosrú	7
Measúnú Rangbhunaithe: Láthair choire bhréige a réiteach	7
An Measúnú Rangbhunaithe a chur i gcrích in ILC: Eolaíocht Fhóiréinseach a Fhiosrú	9
Comhairle don scoláire:	10
An leibhéal gnóthachtála a chinneadh	11

Réamhrá

Cuirtear ar fáil sa cháipéis seo, *Gearrchúrsa Leibhéal 2 de chuid na Sraithe Sóisearaí – ILC: Eolaíocht Fhóiréinseach a Fhiosrú¹: Treoirínite don Mheasúnú Rangbhunaithe*:

- Eolas ginearálta faoi Mheasúnuithe Rangbhunaithe
- Sonraí faoi chineál agus faoi raon feidhme an Mheasúnaithe Rangbhunaithe ar a bhfuil cur síos sa tsonraíocht do ghearrchúrsa ILC na Sraithe Sóisearaí.
- Na Gnéithe Cáilíochta a úsáidfeadh chun cur síos a dhéanamh ar an leibhéal gnóthachtála i ngach Measúnú Rangbhunaithe
- Treoirínite don scoil, don mhúinteoir agus don scoláire maidir leis an Measúnú Rangbhunaithe a chur i gcrích

Ba chóir na treoirínite seo a úsáid i gcomhar leis an tsonraíocht do ghearrchúrsa ILC na Sraithe Sóisearaí agus leis an bhFoireann Uirlisí don Mheasúnú sa tSraith Shóisearach. Tugtar breac-chuntas mionsonraithe ar an measúnú don tSraith Shóisearach sa Chreat don tSraith Shóisearach, 2015, atá ar fáil ag

<https://www.education.ie/ga/Foilseach%C3%A1in/Tuarasc%C3%A1lacha-Beartais/Creat-don-tSraith-Shoisearach-2015.pdf>

I ngearrchúrsaí na Sraithe Sóisearaí, beidh réimse cuir chuige measúnaithe in úsáid le cur leis an bhfoghlaim. Áireofar leo seo measúnuithe leanúnacha, lena n-áirítear tascanna agus scrúduithe rialta a dhearfadh an múinteoir; measúnú leanúnach don scoláire atá ag tabhairt faoi aonaid foghlama tosaíochta ag Leibhéal 2; agus measúnú rangbhunaithe amháin.

Measúnuithe Rangbhunaithe: Eolas Ginearálta

Is é an chaoi is fearr le cur síos a dhéanamh ar Mheasúnú Rangbhunaithe ná an tráth a ndéanann an múinteoir measúnú ar an scoláire leis na tasc(anna) sonracha(a) a leagtar amach i sonraíocht ghearrchúrsa CNCM nó i sonraíocht ghearrchúrsa arna forbairt sa scoil. Leagtar amach sna treoirínite seo na tascanna agus na Gnéithe Cáilíochta, a thacaíonn le breithiúnas an mhúinteora.

Cé go bhfuil an measúnú cosúil leis an measúnú leanúnach a tharlaíonn gach lá sa rang, i gcás an mheasúnaithe rangbhunaithe úsáidtear breithiúnas an mhúinteora i dtuairisciú na scoile do

---

¹ Sa chuid eile den cháipéis, tagrófar don chúrsa mar an gearrchúrsa ILC.

thuismitheoirí agus don scoláire. Ullmhaíonn an scoláire don Mheasúnú Rangbhunaithe thar thréimhse mholta sa dara nó sa tríú bliain. Ní chuirtear torthaí a bhaintear amach i dtionscadail eile, in obair baile, ná i dtrialacha a dhéanann an scoláire le linn dó a chuid gnáthobair ranga a dhéanamh san áireamh le tuairisceoir a bhronnadh mar chuid den Mheasúnú Rangbhunaithe.

An leibhéal gnóthachtála a chinneadh

Is measúnuithe ar Leibhéal Comónta iad Measúnuithe Rangbhunaithe. Bunaíonn an múinteoir an leibhéal a ghnóthaíonn an scoláire sa Mheasúnú Rangbhunaithe ar na Gnéithe Cáilíochta a leagtar amach sna treoirínte seo. Tá tuairisceoir amháin ag Leibhéal 2 – *Gnóthaithe*. Ba chóir go mbeadh an fhianaise ar an obair nuair a bhronntar *Gnóthaithe* an-ghar do na critéir uile nó do bhunús mór na gcritéar don leibhéal sin sna Gnéithe Cáilíochta agus ba chóir gurbh é breithiúnas ‘cothrom’ an mhúinteora go bhfuil an tuairisceoir sin tuillte ag obair an scoláire.

Am do na Measúnuithe Rangbhunaithe

Áirítear Measúnú Rangbhunaithe san fhad ama a thugtar do ghearrchúrsaí, timpeall 100 uair an chloig. Is ionann an Measúnú Rangbhunaithe seo agus toradh na hoibre ar tugadh fúithi i gceithre shnáithe an ghearrchúrsa ILC. Ba chóir tús a chur leis an Measúnú Rangbhunaithe i ndiaidh an obair sna ceithre shnáithe a chur i gcrích. Tá sé i gceist go ndéanfar an t-ullmhúchán i gcomhair an Mheasúnaithe Rangbhunaithe seo agus go gcuirfear i gcrích é thar thart ar 15-20 uair an chloig d’am ranga. Níl i gceist leis seo, áfach, ach treoir. Baineann an múinteoir feidhm as a bhreithiúnas gairmiúil féin lena shocrú cá mhéad ama a bhíonn de dhíth leis an measúnú a chur i gcrích, ag brath ar riachtanais an scoláire. Cé go mbeidh éagsúlacht ag baint leis an am a ndéantar an Measúnú Rangbhunaithe i ngearrchúrsaí ag brath ar an scoil, ní féidir Measúnaithe Rangbhunaithe a dhéanfar i gcomhair tuairisciú i bPróifíl Gnóthachtála na Sraithe Sóisearaí (PGSS) a chur i gcrích sa chéad bhliain.

Neamhspleáchas na scoile chun Measúnú Rangbhunaithe a ullmhú

Leagtar amach sna treoirínte seo raon roghanna le haghaidh an Mheasúnaithe Rangbhunaithe ionas go mbeidh siad ag teacht le riachtanais agus le dálaí áirithe an scoláire agus na scoile. Cuirtear réimse féidearthachtaí i láthair maidir leis an gcaoi ar féidir an Measúnú Rangbhunaithe deireanach a dhéanamh, agus ról an mhúinteora i riachtanais an scoláire a éascú. Laistigh de na paraiméadair a shocraítear sna treoirínte, is féidir leis an scoil, leis an múinteoir agus leis an scoláire raon na dtéamaí agus na n-ábhar don mheasúnú a shocrú go neamhspleách.

Féadfaidh an scoil aon gearrchúrsa ó CNCM a chur in oiriúint dá riachtanais shonracha féin agus do chomhthéacs na scoile. Má tá an cúrsa á chur in oiriúint, d'fhéadfadh go mbeadh ar an scoil an Measúnú Rangbhunaithe a chur in oiriúint freisin ionas go léireodh sé foghlaim an scoláire. Féadfaidh scoil a gearrchúrsa(i) féin a fhorbairt freisin, chomh maith le Measúnú Rangbhunaithe lena mbaineann. Tá treoirlínte ar fáil d'aon scoil ar mian léi a gearrchúrsa(i) féin a fhorbairt.

An chaoi a dtacaíonn an scoil leis na measúnuithe a chur i gcrích

Tacaíonn an scoil leis na measúnuithe a chur i gcrích ach:

- A chinntiú go dtugtar *an tSonraíocht agus na Treoirlínte do na Measúnuithe Rangbhunaithe* de chuid CNCM don mhúinteoir
- Tacú leis an múinteoir an Tuairisceoir leibhéal a bronnadh ar gach scoláire a thaifeadadh.
- A chinntiú go mbeidh fáil ag gach scoláire ar an measúnú
- Torthaí an Mheasúnaithe Rangbhunaithe a thuairisciú don scoláire agus dá t(h)uismitheoirí/c(h)aomhnóirí mar chuid de nósanna imeachta tuairiscithe na scoile agus trí Phróifíl Gnóthachtála na Sraithe Sóisearaí (PGSS).

Agus fianaise á bailiú chun críocha measúnaithe i nGearrchúrsaí na Sraithe Sóisearaí, tá sé tábhachtach go n-úsáideann an múinteoir cuir chuige atá inbhuanaithe agus comhréireach. Toisc go mbaineann measúnú le cur ar chumas an mhúinteora torthaí a fheabhsú don scoláire, tá sé tábhachtach a chinntiú nach mbeadh an iomarca páipéarachais ná próisis ró-chasta mar chonstaic le foghlaim agus teagasc. Is gá go dtacódh aon pháipéarachas le foghlaim seachas a bheith mar thoradh ann féin.

Cé gur chóir go mbeadh breithiúnais mheasúnaithe bunaithe ar fhianaise a tharraingítear go príomha ó fhoghlaim agus teagasc laethúil, níl aon ghá fóiliúnna móra fianaise a bhailiú le tacú leis sin. Trí rúin foghlama agus critéir ratha nó na gnéithe cáilíochta don Mheasúnú Rangbhunaithe a chomhroinnt, nuair is indéanta, ba chóir don mhúinteoir aird a tharraingt ar an ról is féidir leis an scoláire a imirt chun fianaise cháilíochta a aithint óna shaothar féin le húsáid chun críocha measúnaithe.

Bealach amháin is ea próiseas pleanála éifeachtúil ina saináithnítear cén uair agus cén chaoi a ngabfar príomhghnéithe den fhoghlaim mar fhianaise don mheasúnú lena chinntiú go bhfanann gearrchúrsaí in-bhainistithe agus inbhuanaithe. Seachnaítear sa chur chuige seo fianaise iomarcach

agus mhíchuí a bhailiú maidir le feidhmíocht an scoláire. Seachnaítear chomh maith an brú ag deireadh an chúrsa chun fianaise a lorg agus a shainnaint le tacú le breithiúnais maidir le feidhmíocht ar an iomlán.

D'fhonn aiseolas a chur ar fáil don scoláire agus é i mbun an mheasúnaithe, ba chóir breathnú ar an bpróiseas leis an Measúnú Rangbhunaithe a chur i gcrích mar chuid den phróiseas teagaisc agus foghlama, agus ní chun críche measúnú amháin. Tá sé i gceist go dtabharfaidh an múinteoir treoir agus tacaíocht don scoláire agus go ndéanfaidh sé maoirseacht air ó thús deireadh an phróisis.

D'fhéadfadh sé go mbeadh i gceist le tacaíocht:

- Riachtanais an tasc a shoiléiriú
- Samplaí anótáilte d'obair scoláirí a úsáid le brí agus le léirmhíniú na nGnéithe Cáilíochta a shoiléiriú don scoláire
- Treoracha a chur ar fáil go rialta agus go straitéiseach le críochnú tráthúil an tionscadail deiridh a éascú

Measúnú Rangbhunaithe in ILC: Eolaíocht Fhóiréinseach a Fhiosrú

Beidh an measúnú in ILC rangbhunaithe. Tá Measúnú Rangbhunaithe amháin ann, arb ionann é agus toradh na hoibre ar tugadh fúithi i gceithre shnáithe an ghearrchúrsa ILC. Ba chóir tús a chur leis an Measúnú Rangbhunaithe i ndiaidh an obair sna ceithre shnáithe a chur i gcrích. Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara nach féidir obair a dhéantar sa chéad bhliain den tSraith Shóisearach a áireamh don tuairisciú sa PGSS.

Measúnú Rangbhunaithe: Láthair choire bhréige a réiteach

Cé go mbeidh an t-ullmhúchán le haghaidh an Mheasúnaithe Rangbhunaithe ar siúl go luath roimh an Measúnú Rangbhunaithe féin, iarrtar ar an scoláire cuimhneamh ar an méid a tharla go dtí seo i bhformáid dá rogha féin (scéalchlár, pictiúir a úsáid chun seiceamh a dhéanamh, in agallamh leis an múinteoir, mar léitheoir nuachta, scéalaíocht bhéil, scríobh...). Tarlóidh sé sin san imscrúdú nua sa tréimhse díreach roimh an Measúnú Rangbhunaithe.

Iarrtar ar an scoláire cleachtais chúí eolaíocha nó imscrúdaithe a shainnaint a d'fhéadfaí a úsáid chun foinsé shuntasach fianaise amháin a scrúdú – fianaise ar dócha go réiteoidh sí an choir. Pléann

nó déanann an scoláire plean bunúsach, nó úsáideann sé pictiúir chun léiriú a dhéanamh ar na céimeanna nach mór a ghlacadh, chun an fhoinsé fianaise sin a scrúdú. Ansin iarrtar air an turgnamh/gníomh imscrúdaithe sin a dhéanamh chun an cás a réiteach agus deireadh a chur leis.

Beidh na torthaí foghlama ar a ndéanfar measúnú tríd an Measúnú Rangbhunaithe ag brath, méid áirithe, ar an gcineál coire agus ar mheán an Mheasúnaithe Rangbhunaithe. Go háirithe, tá na cinn sin a bhaineann le bunscileanna fiosrúcháin eolaíochta (breathnóireacht ghéar, seicheamhú na dtascanna, patrúin a aithint agus teacht ar chonclúidí bunaithe ar loighic agus fianaise) inmhianaithe. B'fhéidir go mbeidh tacaíocht ag teastáil ón scoláire i dtaca le forbairt na scileanna sin atá níos dúshlánaí.

D'fhéadfadh ábharthacht ar leith a bheith ag baint le torthaí foghlama áirithe, mar atá:

Measúnú Rangbhunaithe: Láthair choire bhréige a fhiosrú

1.1-1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 2.1- 2.4, 2.6, 2.8, 2.9, 3.1-3.4, 3.7, 3.9, 3.10, 4.1, 4.2, 4.7
--

Tá cúig ghné ag baint leis an measúnú:

- Cuimhneamh ar an láthair choire agus na leideanna ar fiú imscrúdú a dhéanamh orthu
- Teoiric amháin nó níos mó atá ag an scoláire faoin méid a tharla
- An píosa fianaise a shainaithint a bheidh faoi réir tástáil bhreise nó imscrúdú breise
- An tástáil/turgnamh eolaíochta nó an gníomh imscrúdaithe a dhéanamh
- An choir a réiteach

An Measúnú Rangbhunaithe a chur i gcrích in ILC: Eolaíocht

Fhóirínseach a Fhiosrú

Ullmhúchán

Is féidir tabhairt faoin Measúnú Rangbhunaithe tar éis snáithe a ceathair a chur i gcrích. San am roimhe sin, taispeántar láthair choire bhréige don scoláire (ar bhealach fisiciúil/ó bhéal/trí theanga chomharthaíochta/ar bhealach fisiciúil/i bhfoirm scríofa) atá difriúil leis an gceann a ndearna sé fiosrú air le linn a chúrsa. Níor chóir gurbh í an tréimhse a shaináithnítear le haghaidh an ullmhúcháin roimh an Measúnú Rangbhunaithe an chéad bhlaiseadh a fhaigheann an scoláire den phróiseas a bhaineann le láthair choire bhréige a fhiosrú.

Cé gur coir bhréige nua a bheidh inti is féidir cuid de na gnéithe a chur san áireamh inti a bhí sa cheann a réitigh an scoláire le linn an ghearrchúrsa. Cé gur chóir go n-úsáidfí láthair choire bhréige fisiciúil nuair is féidir mar go bhfuil sé níos suimiúla, b'fhéidir gur ghá í a chur i láthair ó bhéal/trí theanga chomharthaíochta/ar bhealach fisiciúil/i bhfoirm scríofa. Breathnaíonn an scoláire go géar/fiosraíonn sé/éisteann/léann sé faoin gcoir agus saináithníonn sé píosa amháin nó níos mó d'fhianaise fisiciúil a d'fhéadfaí a thástáil chun cabhrú leis an gcoir a réiteach. Ba chóir go gcuirfí roinnt 'leideanna' ar fáil chun fiosracht a spreagadh agus chun an scoláire a ghríosú le foinsí fianaise a aithint. Roinntear an láthair agus tuairisc ar an gcoir leis an scoláire, lena socraítear an comhthéacs don Mheasúnú Rangbhunaithe. Sa chás nach leagtar an láthair amach go fisiciúil, ní mór dornán déantáin fisiciúla a chur ar fáil; roghnóidh an scoláire ceann amháin acu sin agus míneoidh sé cén chaoi a bhféadfaí é a thástáil le haghaidh fianaise. Más rud é go bhfuil deacracht aige ginearálú a dhéanamh agus eolas/scileanna a aistriú, féadfar tástáil a bhfuil cur amach ag an scoláire uirthi ó thráth níos luaithe sa ghearrchúrsa a úsáid don tástáil le haghaidh fianaise ina mbaintear úsáid as an déantán sin.

Fiosraíonn an scoláire an láthair (san fhormáid chuí). Baineann sé leas as próisis a bhfuil sé eolach orthu de bharr a thaithí foghlama sa chúrsa. Aithníonn sé fianaise a d'fhéadfaí a thástáil/a imscrúdú chun an choir a réiteach. Cuirtear an gníomh imscrúdaithe deireanach i leataobh don Mheasúnú Rangbhunaithe, áfach.

Déantar an uile ábhar difreáilte a úsáidfead a ullmhú roimh ré. Mar shampla, má úsáidfead cártaí pictiúr nuair a dhéanann an scoláire cur síos ar an bpróiseas a bhaineann le scrúdú ar fhoinsé fianaise amháin, ba chóir sraith a ullmhú ina dtugtar breac-chuntas ar na céimeanna atá le glacadh i gcás gach ceann de na leideanna éagsúla is féidir a imscrúdú. Is féidir leis an scoláire sraith amháin de na cinn sin a ullmháidh a roghnú don Mheasúnú Rangbhunaithe. Is tacaíocht úsáideach don mhúinteoir iad na gnéithe cáilíochta ar mhaithe le hábhar a chur i dtoll a chéile i gcomhair na gcártaí pictiúr.

D'fhéadfaí tasc an scoláire a mheas i láthair comhscoláirí nó ina n-aonar, ag brath ar leibhéal muiníne an scoláire agus an leis féin atá sé ag cur i láthair nó mar chuid de ghrúpa. Má dhéantar an scoláire a mheas mar chuid de ghrúpa, ba chóir go mbeadh sé soiléir go ndearna gach duine acu a gcion le linn an Mheasúnaithe Rangbhunaithe. Meastar obair gach scoláire as féin. Moltar Measúnú Rangbhunaithe an scoláire a thaifeadadh más féidir toisc gur féidir leis an scoláire, tuismitheoirí, múinteoirí nó daoine eile é a fheiceáil agus athbhreithniú a dhéanamh air. Lena chois sin, is fianaise é gur chuir an scoláire an tasc i gcrích.

Comhairle don scoláire:

- Inseoidh tú scéal na láithreach coire go dtí seo
- Féadfaidh do mhúinteoir leideanna a thabhairt nó pictiúir, grianghraif, srl., a úsáid chun cabhrú leat cuimhneamh ar shonraí tábhachtacha
- Féadfaidh tú an t-ullmhúchán a dhéanamh le do chomhscoláirí ach déanfar measúnú ar leith ar do chuid oibre féin
- Dá mhéad den obair sin a dhéanann tú i d'aonar is ea is fearr é
- Is féidir fiafraí de do mhúinteoir cá mhéad ama atá agat chun an measúnú seo a dhéanamh
- Roghnaigh an bealach is fearr leat féin chun a bhfuil foghlamtha agat a chur i láthair Féadfaidh tú do chuid oibre a chur i láthair trí labhairt, do ghuth a thaifeadadh agus/nó trí úsáid físeán nó grianghraf.
- Cuir ceisteanna má tá aon rud ann nach dtuigeann tú nó nach bhfuil tú cinnte faoi

An leibhéal gnóthachtála a chinneadh

Na gnéithe cáilíochta

Is measúnuithe ar Leibhéal Comónta iad Measúnuithe Rangbhunaithe. Tá tuairisceoir amháin ag Leibhéal 2: **Gnóthaithe**.

Bunaíonn an múinteoir a bhreithiúnas ar cé acu a ghnóthaíonn nó nach ngnóthaíonn obair an scoláire Tuairisceoir ‘Gnóthaithe’ sa Mheasúnú Rangbhunaithe ar na Gnéithe Cáilíochta don **Láthair choire bhréige a réiteach** a leagtar amach sna Treoirlínte seo.

Is iad na gnéithe cáilíochta na critéir a úsáidtear le hobair an scoláire a mheasúnú.

Na Gnéithe Cáilíochta: Measúnú Rangbhunaithe
<p>Gnóthaithe</p> <ul style="list-style-type: none">
▪ Tá cuimhne ar an láthair choire i bhformáid roghnaithe agus í soiléir agus in ord
▪ Aithnítear foinse fianaise amháin ar a laghad le haghaidh tástáil bhreise nó imscrúdú breise
▪ Cuirtear teoiric faoin méid is dócha a tharla i láthair
▪ Tugtar faoi thástáil/thurgnamh eolaíochta nó gníomh imscrúdaithe
▪ Réitítear an choir

Tá an cinneadh maidir le Tuairisceoir ‘Gnóthaithe’ a bhronnadh ar obair an scoláire bunaithe ar bhreithiúnas an mhúinteora go bhfuil obair an scoláire, ‘ar an iomlán’, ag teacht leis na Gnéithe Cáilíochta mar a leagtar amach thuas.

Aiseolas a úsáid

Céim ríthábhachtach is ea aiseolas éifeachtach a chur ar fáil le tacú leis an bhfoghlaim. Cuirfear in iúl don scoláire ar ghnóthaigh, nó nár ghnóthaigh, sé Tuairisceoir ‘Gnóthaithe’ a luaithe a dhéanfar breithiúnas an mhúinteora. Bíodh sin mar atá, bíonn níos mó i gceist leis an aiseolas ná an Tuairisceoir a bronnadh ar an scoláire a chur in iúl dó. Féadtar aiseolas ar láidreachtaí obair an scoláire, agus ar réimsí ar gá iad a fheabhsú, a úsáid le tacú leis an bhfoghlaim amach anseo. Tá tuilleadh eolais faoi úsáid aiseolais le fáil ag <http://juniorcycle.ie/Assessment>.

Toradh a cheistiú

Is í an scoil a dhéanfaidh plé le ceisteanna i ndáil leis na Tuairisceoirí a bhronntar ar Mheasúnú Rangbhunaithe, nuair a thagann a leithéid chun cinn.